

Bo Jensen
Säkerhetschef

Program för Haninge kommuns säkerhets- och riskhanteringsarbete

Politisk inriktning för kommunens
säkerhets- och riskhanteringsarbete 2019 – 2022

Dokumenttyp	Dokumentnamn	Fastställt/Datum	Gäller från datum
Program	Program för Haninge kommuns säkerhet- och riskhanteringsarbete 2019 - 2022	2019-xx-xx	2019-xx-xx
Beslutat av	Ansvarig avdelning och dokumentförvaltare (namn)	Reviderad	
Kommunfullmäktige	Kommunstyrelseförvaltningen/kansliet		
Dokumentinformation		Diarienumr	Version
Programmet ersätter tidigare Program för Haninge kommuns säkerhet- och riskhanteringsarbete fastställt i kommunfullmäktige (KF 2011-03-07 § 27)		KS 2018/271	Slutlig

1 Inledning

Risker och sårbarheter kan ge upphov till skador och leda till oönskade konsekvenser för människor, egendom, ekonomi och miljö. Närheten till vår omvärld och den samhällsutveckling vi är en del av, regionalt och lokalt, exponerar kommunen för nya och ständigt förändrade hotbilder. Det globala säkerhetspolitiska läget präglas dessutom av instabilitet och oförutsägbarhet som är svårbedömt.

Sammantaget är hotbilden idag än mer komplex och påverkas ytterligare av bland annat klimatförändringar, naturkatastrofer, cyberattacker, organiserad brottslighet, terror, våldsbejakande extremism, höjd beredskap och ytterst krig.

Haninge ska fortsatt vara en trygg och säker kommun att bo, verka och i övrigt vistas i. Arbetet med att upprätthålla trygga och säkra platser och robusta verksamheter är en av flera betydelsefulla faktorer för att värna om medborgarnas förtroende och kommunens attraktionskraft. Ett annat tungt vägande skäl för att bedriva ett aktivt säkerhets- och riskhanteringsarbete är att så långt som möjligt minimera konsekvenser vid samhällsstörningar, särskilt de inom samhällsviktiga funktioner.

Med kunskap om risker och ansvar skapas förutsättningar för en stärkt säkerhetskultur som bidrar till en trygg miljö för kommuninvånare, anställda, besökare, företagande och samarbetspartners. Säkerhetsperspektivet genomsyrar kommunens ansvarsområden från planering till utförande. Vidare strävar arbetet mot enhetlighet och igenkännande.

2 Om programmet och säkerhetsarbetet

För att arbeta systematiskt och effektivt med den komplexa och förändrade hotbilden har ett antal säkerhetsområden fastställts. Områdena har var för sig specifikt fokus och kräver olika insatser. Gemensamt har dessa områden beroenden till varandra och behöver därför samverka i delar av utförande. Att sammanföra dessa uppgifter med sammankopplade syften i ett gemensamt program skapar förutsättningar för ett

överskådligt, långsiktigt och samordnat arbete. Härigenom säkerställs ett kommungemensamt och systematiskt arbetssätt.

Program för Haninge kommuns säkerhets- och riskhanteringsarbete 2019 - 2022 sammanför och förklarar övergripande det arbete som krävs för att uppnå myndighetskrav och lokala riskbilder.

Programmet utgör kommunfullmäktiges styrdokument om inriktning och övergripande mål för det sammanhållande arbetet av följande områden:

- Krisberedskap
- Civilt försvar
- Säkerhetsskydd
- Skydd mot olyckor
- Informationssäkerhet
- Internt skydd

2.1 Läsanvisning

Programmet utgör ett inriktningsdokument för det samlade säkerhets- och riskhanteringsarbetet. Innehållet och beskrivningarna för respektive säkerhetsområde är därmed övergripande. Varje område är indelat i fyra avsnitt:

1. Allmän del som beskriver en generell bakgrund och varför arbetet bedrivs
2. Förutsättningar som styr omfattningen, exempelvis lagstiftningar och andra krav
3. Övergripande målformulering (politisk långsiktig inriktning) som konkretiseras genom att beskriva identifierade delförmågor som behöver uppnås
4. Det sista avsnittet anger att arbetet konkretiseras ytterligare genom riktlinjer och instruktioner. Samt att det finns utrymme för beslut om betydande uppgifter som kan tillkomma under programmets giltighetstid

Programmet är det andra i ordningen vilket innebär att många uppgifter pågår eller planeras för sedan tidigare medan andra är nya. Med föränderliga risker och förutsättningar blir programmet ett levande dokument och behöver därför aktualitetsprövas inför ny mandatperiod.

2.2 Avgränsning och kopplingar till angränsande områden

Programmet har kopplingar till arbetsmiljöarbetet och det trygghetsskapande, brottsförebyggande arbetet samt trafiksäkerhetsprogram. Dessa angränsande områden har avsiktligt inte lyfts in i programmet. Skälet är att de områdena är stora och komplexa var för sig vilket gör att säkerhetsprogrammet annars skulle bli alldeles för överskådligt.

2.3 Ansvar

Ansvar för arbetet med säkerhet och riskhantering följer linjeansvaret och styrmodell från politisk vision till den enskilde medarbetaren.

Kommunfullmäktige fastställer den övergripande målsättningen för säkerhets- och riskhanteringsarbetet genom antagande av programmet. Kommunstyrelsen har övergripande ansvar för att säkerhets- och riskhanteringsarbetet leds, utvecklas och bedrivs effektivt. Kommunstyrelseförvaltningen verkställer kommunstyrelsens uppdrag. Nämnder och förvaltningar har i sitt säkerhets- och riskhanteringsarbete programmet som utgångspunkt.

2.4 Arbetsmetodik och funktioner

Säkerhetsarbetet har aldrig något egenvärde och får inte uppfattas som ett självändamål.

Säkerhet och riskhantering är nödvändiga stödmoment för att våra verksamheter och åtaganden ska kunna bedrivas utan allvarliga störningar eller skador och med medborgarnas förtroende.

Systematik i säkerhets- och riskhanteringsarbetet utgår från välgrundade beslutsunderlag och formella styrdokument som uppnås genom gemensamma mål, enhetliga metoder och samordning i utförande. Det skapar ett sammanhållet, igenkännande och uthålligt arbete. Arbetet sker i två samverkande dimensioner, lokal såväl som central nivå. På den lokala nivån, nämnder och bolag, sker säkerhetsarbetet inom respektive ansvarsområden och anpassat till verksamhetens art och risker. Den centrala nivån, kommunstyrelsen, är inriktande, stödjande och utvecklande för det samlade arbetet. Båda nivåerna har gemensamt att omvärldsbevaka yttre förändringar eller tillstånd som uppstår och kan påverka säkerhetsarbetet.

För det sammanhållande arbetet finns strategiska funktioner inom kommunstyrelseförvaltningen och samordnande funktioner i respektive förvaltning.

2.5 Uppföljning

Kommunstyrelsen följer årligen upp programmet och status för de ingående säkerhetsområdena. För att uppnå en mer precis uppföljning är delförmågorna var för sig beskrivna i numrerade avsnitt.

Delar i programmet följs även upp externt utifrån myndighetskrav.

2.6 Ledningssystem för säkerhet

Den politiska inriktningen för säkerhet och riskhantering enligt programmet förutsätter att ett tillhörande ledningssystem tillämpas. Programmet konkretiseras därför genom riktlinjer och anvisningar. Dessa styrande och vägledande dokument arbetas fram och hålls uppdaterade genom kommundemensam delaktighet. Genom ledningssystemet eftersträvas gemensamma instruktioner som vid behov kan kompletteras mer verksamhets specifikt.

För att säkerställa tydlighet med den politiska inriktningen och de övergripande målen i programmet utgår de policys som tidigare funnits inom områdena systematiskt brandskyddsarbete och informationssäkerhet. Motsvarande skrivningar från dessa policys finns nu inkluderade i programmet.

3 Krisberedskap/Krishantering

3.1 Allmänt

En extraordinär händelse kan vara en enskild händelse som ex. stor olycka, terrorattentat, epidemi, extremväder, naturkatastrof, elbortfall, störning i telekommunikation, avbrott i dricksvattenförsörjning, eller också utgöra ett tillstånd som uppstår när en eller flera händelser utvecklar sig eller eskalerar till att påverka flera delar av kommunen eller samhället. Sådana svåra påfrestningar kan beskrivas utgöra extrema situationer med låg sannolikhet som avviker från det normala. Tillståndet är av sådan omfattning att det uppstår allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner och kommunens normala åtaganden inte kan utföras på ett tillfredsställande sätt. Insatser från förvaltningar, myndigheter och andra aktörer måste samordnas för att kunna hantera situationen.

En olycka eller extraordinär händelse kan omfatta ett stort antal personer, inte bara de som är direkt skadade eller utsatta utan även ögonvittnen, familj, vänner, klasskamrater.

POSOM syftar här till att säkerställa kommunens förmåga för att de som är indirekt drabbade vid händelser och som bor eller tillfälligt vistas här får det stöd och den hjälp de behöver i det psykiska och sociala omhändertagandet.

Det nationella krishanteringssystemet utgår från tre principer. De är centrala och betydelsefulla för ett framgångsrikt arbete. Krishantering bör endast lyftas till högre beslutsnivåer om det krävs för att uppnå effektivare samordning och prioriteringar av resurser och åtgärder. Haninge kommun tillämpar så långt det är möjligt principerna i skedena förebyggande arbete och hantering av händelse.

- Ansvarsprincipen innebär så långt det är möjligt att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden också ska ha motsvarande ansvar vid en krissituation
- Närhetsprincipen innebär så långt det är möjligt att allvarliga händelser eller kriser ska hanteras så nära berörda verksamheter som möjligt.
- Likhetsprincipen innebär att en verksamhets organisation och lokalisering så långt som möjligt ska bibehållas vid en kris. Förändringar ska inte göras mer omfattande än vad som krävs med hänsyn till händelsens art

3.2 Förutsättningar

Krisberedskap är reglerat enligt Lag (SFS 2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Bestämmelserna enligt denna lag syftar till att kommunen ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha god förmåga att hantera extraordinära händelser. Mellan Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) finns en överenskommelse om krisberedskapsuppgifter. Detta programavsnitt motsvarar kravet på fastställt handlingsprogram enligt ovan nämnda lag och krav på styrdokument enligt kommunöverenskommelsen mellan MSB och SKL.

Vistelsebegreppet enligt Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) ligger till grund för krishantering i form av förmåga till psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM).

3.3 Inriktning (övergripande målbild)

Haninge kommun ska stå tåla allvarliga störningar och samtidigt upprätthålla samhällsviktig verksamhet. Krisberedskapsarbete är väl anpassat och förankrat utifrån lokala förhållanden. En stärkt hanteringsförmåga och minskad sårbarhet uppnås genom följande delförmågor;

3.3.1 Risk- och sårbarhetsanalyser

Det sker ett etablerat risk- och sårbarhetsanalyserarbete i nämnder och bolag som utgår från vad som föreskrivs enligt myndigheters föreskrifter och allmänna råd.

Analyserna syftar till att sammanställa kunskap om risker och sårbarheter samt de konsekvenser som kan uppstå och hur dessa kan minimeras eller elimineras. Resultat av analyser leder vidare till förmågehöjningar i att motstå störningar eller avbrott. Samhällsviktiga verksamheter är identifierade och planering för hur dessa kan bedrivas även under svåra förhållanden är särskilt prioriterat.

3.3.2 Krisledningsplaner

Mot bakgrund av analyserade risker och förmågebedömningar upprättas krisledningsplaner. Krisledningsplaner ska finnas för central kommunledning, förvaltningsledningar och i varje verksamhet. Planerna ska harmonisera mellan dessa överliggande och underliggande nivåer.

Krisledningsplaner ska vara kända i respektive nivå. Planer uppdateras inför varje ny verksamhetsperiod eller senast vid andra väsentliga förändringar.

3.3.3 Kontinuitetsförmåga

Verksamheter som hanterar samhällsviktiga åtaganden genomför kontinuitetsplanering för att kunna upprätthålla acceptabla nivåer under störda förhållanden och snabbare återskapa funktion och normalläge. Den kontinuitetsplanering som avses här sker även på motsvarande sätt i de övriga säkerhetsområdena.

3.3.4 Utbildning och övning

Krisledningsnämnd och tjänstemän som utgör funktioner i central krisledning och tillhörande staber utbildas och övas för att kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära och/eller oönskade andra allvarliga händelser. För varje mandatperiod upprättas en överskådlig och uppföljningsbar utbildningsplan i syfte att säkerställa så högt deltagande som möjligt.

3.3.5 Samverkan och geografiskt områdesansvar

Förmågan till samverkan och samordning inför och vid inträffade händelser mellan kommunen och andra lokala aktörer är etablerad och grundläggs genom vardagliga samarbeten och forum. Samverkan med länets kommuner och andra krishanterande aktörer upprätthålls genom deltagande i Samverkansfunktion Stockholmsregionen. Så långt det är möjligt ska gemensam planering med externa aktörer ske så att inträffade händelser kan hanteras koordinerat och effektivt. För att ytterligare stärka krisberedskapsförmågan sker samverkan även med frivilliga.

3.3.6 Rapportering

Kommunen har rutiner och strukturer för hur länsstyrelsen ska hållas underrättad om planerade och vidtagna åtgärder inför och vid extraordinära händelser.

3.3.7 POSOM

Kommunen har en organisation för det psykiskt och socialt omhändertagandet. POSOM aktiveras i samband med stora olyckor eller kriser, då det inträffade är av sådan omfattning att samhällets resurser för stöd och psykisk hjälp till enskilda behöver förstärkas.

3.4 Krisberedskapsarbetet i organisationen och över tid

Tillkommande krisberedskapsuppgifter av betydelse eller som på annat sätt påverkar programmets politiska inriktning hanteras och beslutas i kommunstyrelsen.

Uppgifter och åtaganden för ovanstående krisberedskapsuppgifter konkretiseras i tillhörande riktlinjer/handlingsplaner och beslutas av kommundirektören.

Säkerhetsorganisationen upprättar i tillämpliga delar detaljerade instruktioner och metodstöd.

4 Civilt försvar

4.1 Allmänt

Arbetet med civilt försvar i fredstid syftar till att planera för hur det civila försvaret kan möta kraven på samhällets förmåga att upprätthålla den civila verksamhet som ska bedrivas under höjd beredskap, krig eller krigsfara.

Dagens försvar skiljer sig från försvaret under det kalla krigets dagar. Innan kalla krigets slut hade Försvarsmakten betydande egna resurser såsom sjukvård, logistik och livsmedelsförsörjning. Idag förväntas det civila försvaret möta Försvarsmaktens behov med ovanstående resurser, samtidigt värna civilbefolkningen och säkerställa funktion i samhällsviktiga verksamheter. Dessutom har hotbilden förändrats från att det huvudsakliga hotet varit rent militärt till att vi ser att potentiella hot mer riktas mot olika infrastrukturer som stödjer samhällets funktionalitet. Det gör att ansvaret att stå emot hot mot landet i någon mån har förskjutits från det militära till det civila.

Planeringen för det civila försvaret ska återupptas och genomföras utifrån av regeringen givna planeringsanvisningar. Det civila försvaret avser skydd av befolkningen, säkerställande av samhällsviktiga funktioner och samhällets stöd till Försvarsmakten. Det samlade totalförsvaret ställer därmed krav på ett brett engagemang och förankring i samhället.

Dimensionerande för det arbete som ska påbörjas är att myndigheter, organisationer och enskilda har beredskap för att klara att bedriva egen verksamhet helt avskärmat under 7 dygn, dvs utan inkommande leveranser och utan tillgång till förväntade tjänster såsom telekommunikationer, el – vatten och andra försörjningssystem.

Därefter att klara att bedriva sin verksamhet på en skälig nivå under allvarligt störda förhållanden under en period om 3 månader.

Planeringsarbetet ska utgå från att förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid också ska ge en grundläggande förmåga att hantera krigssituationer. De strukturer och processer vi redan använder oss av i krisberedskapsarbetet ska så långt som möjligt även användas i planeringen av det civila försvaret.

Arbetet med civilt försvar har sammankopplade syften med programområdena krisberedskap och säkerhetsskydd.

4.2 Förutsättningar

Detta programavsnitt motsvarar förväntningar och krav som kommer ur den försvarspolitiska inriktningspropositionen (prop. 2014/15:109) som belyser behov om att stärka förmågan i totalförsvaret och återuppta planeringen kring civilt försvar. Länsstyrelsen som högsta regionala civila totalförsvarsmyndighet har i samråd med Mellersta militärregionen och länets kommuner, Regionen, räddningstjänstförbund och berörda myndigheter upprättat en regional strategi för länets arbete med civilt försvar. Mellan Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) finns en överenskommelse om civilt försvarsuppgifter.

Under mandatperioden behöver kommunen hantera uppgifter från ovanstående krav och planeringshorisonter samtidigt. Försvarsberedningens rapport Motståndskraft – inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021 – 2025 ger vid handen att arbetet grundläggs under denna mandatperiod och utvecklas vidare under kommande mandatperioder.

4.3 Inriktning (övergripande målbild)

Haninge kommun utvecklar sin kunskap om civilt försvar och möjligheter att utföra uppgifter inför och under höjd beredskap. Vårt arbete grundläggs genom en nära samverkan med Länsstyrelsen, Försvarsmakten och länets kommuner. Civilt försvars uppgifter utgår från det som åstadkommit genom vår förmågehöjning inom krisberedskapen.

Ett stärkt civilt försvar uppnås genom följande delförmågor;

4.3.1 Kompetenshöjning gällande totalförsvaret

Kommunstyrelsen och tjänstemannaledningen ska genom utbildning ges kunskap om kommunens ansvar, uppgifter, arbetssätt och mandat avseende höjd beredskap och

totalförsvaret. Uppgiften omfattar även att ha kännedom om närmast samverkande organisationer.

4.3.2 Krigsorganisation och krigsplacering

Med utgångspunkt från befintlig krisledningsorganisation utvecklas en kompletterande organisation för att leda under höjd beredskap. Befattningar som krävs för att bemanna samhällsviktiga verksamheter identifieras och krigsplaceras för dessa uppdrag.

4.3.3 Ledningsansvar

Kommunstyrelsen utbildas och övas i uppgiften att under höjd beredskap ansvara för kommunens ledning. Kommunen medverkar även i samverkansövningar som anordnas av länsstyrelsen och annan statlig myndighet. Kommunen deltar i implementeringen av de tekniska system som anvisas av länsstyrelsen för säkra kommunikationer vid rapportering och lägesbilder.

4.3.4 Bedriva samhällsviktig verksamhet vid höjd beredskap

Kommunens förmåga att utöva samverkan och ledning under störda förhållanden ska stärkas. Planering för sådan förmåga ska påbörjas avseende verksamhetsområdena livsmedel, prioriterade delar av hälso- och sjukvård samt kommunalteknisk försörjning.

4.3.5 Bidra till försvarsmaktens förmåga

Kommunen medverkar i civil-militär samverkan för att uppnå en ökad förståelse för varandras förutsättningar och behov kring att stödja varandra i totalförvarsplaneringen.

4.3.6 Geografiskt områdesansvar och samverkan

Kommunen tillämpar det geografiska områdesansvaret utifrån de lokala samverkansformer som finns upprättade genom vårt krisberedskapsarbete samt med Samverkansfunktion Stockholmsregionen (SSR). Genom att medverka i aktörsgemensamma strukturer och arbetssätt inom SSR uppnås ytterligare effektivitet och synergier i vårt eget arbete med civilt försvar.

4.3.7 Värna civilbefolkningen

Kommunen har planer för att kunna kommunicera med allmänheten när ordinarie metoder och kanaler inte fungerar eller är kraftigt störda. Planer ska innehålla uppgifter om budskap, målgrupp, ordinarie och alternativa kommunikationssätt. Kommunen inleder planering för upprättande av trygghetspunkter dit invånare kan bege sig för att få ex. information, värme, mat och vila.

4.3.8 Stärka den enskildes förmåga

Kommunen genomför aktiviteter som syftar till att öka den enskildes förmåga att under störda förhållanden kunna klara egna behov utan samhällets stöd. Uppgiften sker i samverkan med frivilligresurser.

4.4 Arbete med Civilt försvar i organisation och över tid

Tillkommande civilt försvars uppgifter av betydelse eller som på annat sätt påverkar programmets politiska inriktning hanteras och beslutas i kommunstyrelsen.

Uppgifter och åtaganden för ovanstående civilt försvars arbete konkretiseras i tillhörande riktlinjer/handlingsplaner och beslutas av kommundirektören.

Säkerhetsorganisationen upprättar i tillämpliga delar detaljerade instruktioner och metodstöd.

5 Säkerhetsskydd

5.1 Allmänt

Säkerhetsskyddet ska förebygga att uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs (informationssäkerhet), att obehöriga får tillträde till platser där de kan få tillgång till sådana uppgifter eller tillträde till verksamhet som bedrivs (tillträdesbegränsning) samt att personer som inte är pålitliga ur säkerhetssynpunkt deltar i verksamhet som har betydelse för Sveriges säkerhet (säkerhetsprövning). Säkerhetsskyddet ska även i övrigt förebygga terrorism.

Av regeringens nationella säkerhetsstrategi från januari 2017 framgår att hävdandet av vårt lands suveränitet och territoriella integritet är en nödvändig förutsättning för att Sverige ska kunna uppnå målen med vår säkerhet. Dagen säkerhetspolitiska hot, eller

hot som är av sådan karaktär att de kan få säkerhetspolitiska konsekvenser, är ofta gränsöverskridande, icke-militära och utgår inte sällan från icke-statliga aktörer. Exempel på sådana hot är internationell terrorism och andra typer av gränsöverskridande brottslighet, informations- och cybersäkerhetshot. Samhällsutvecklingen innebär således nya krav på och förutsättningar för säkerhetsskyddet.

Informationsteknik genomsyrar i stort sett alla aspekter av samhällsviktiga verksamheter. Beroenden till digitala system för exempelvis styrning, reglering och övervakning gör att stora informationsmängder, såväl öppna som känsliga, hanteras i dessa system. En storskalig incident eller avsiktlig åverkan bedöms kunna få allvarliga konsekvenser för samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur. Sådana samhällsviktiga system kan vara finansiella system, ledningscentraler för trafiksystem, administrativa och medicinska system inom vård och omsorg, kontrollsystem för el och vattenförsörjning samt elektroniska kommunikationer.

5.2 Förutsättningar

Säkerhetsskydd ska i den omfattning som krävs finnas vid verksamhet hos staten, kommunerna och regionerna. Med säkerhetsskydd avses skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terrorbrott och andra brott som kan hota den verksamheten.

Säkerhetsskyddslagens (SFS 2018:585) bestämmelser ska tillämpas i erforderlig omfattning. Överenskommelsen mellan SKL och MSB om kommunernas arbete med civilt försvar reglerar ytterligare ett antal prioriterade uppgifter inom säkerhetsskyddet. I Samverkan Stockholmsregionens målbild utvecklas en solid och gemensam säkerhetskultur kring säkerhetsskyddet mellan ingående aktörer. Likt området civilt försvar har kommunen att förhålla sig till flera planeringshorisonter för ingående uppgifter.

5.3 Inriktning (övergripande målbild)

Haninge kommun har ett väl avvägt säkerhetsskydd och förmåga inom de centrala och samverkande säkerhetsåtgärderna enligt säkerhetsskyddslagstiftningen; fysisk säkerhet, personalsäkerhet och informationssäkerhet. Säkerhetskänsliga uppgifter ska där det krävs skyddas genom tillträdesbegränsningar till lokaler och med åtkomstsbegränsningar till information samt att personer som inte är pålitliga ur

säkerhetsskyddssynpunkt inte får tillgång till säkerhetskänsliga uppgifter eller sådan verksamhet.

Ett stärkt säkerhetsskydd uppnås genom följande delförmågor;

5.3.1 Säkerhetsskyddsanalys

Kommunen utreder behov av säkerhetsskydd och dokumenterar det i en säkerhetsskyddsanalys. Analysen ger svar på vad som är skyddsvärt och ska skyddas, mot vilka hot och på vilket sätt.

5.3.2 Personalsäkerhet

Personalsäkerhet innebär att säkerställa att personer som i sin funktion deltar i säkerhetskänslig verksamhet eller få ta del av säkerhetskänslig information är pålitliga ur säkerhetssynpunkt. Kommunen säkerställer genom rutiner för säkerhetsprövning och i särskilda fall utökat med säkerhetsklassning att endast pålitliga personer får del av säkerhetskänslig verksamhet eller sådan information. De personer som deltar i säkerhetskänslig verksamhet ges dessutom erforderlig kunskap om säkerhetsskydd.

5.3.3 Fysisk säkerhet

Kommunen har fastställt vilka verksamheter som är säkerhetskänsliga och som kan omfattas av ett anpassat och förhöjt skalskydd. Tillträdesbegränsning syftar till att obehöriga inte ska få inblick i eller skaffa sig information om verksamheten i sådan anläggning.

5.3.4 Informationssäkerhet

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter skyddas mot att obehörigen röjas, ändras, görs otillgängliga eller förstörs. Sådan skadlig inverkan på informationstillgångar och informationssystem ska förebyggas genom att information behandlas och förvaras säkert.

5.3.5 Säkerhetsskyddad upphandling

I de fall kommunen avser att begära in anbud eller träffa avtal om upphandling där det förekommer uppgifter som med hänsyn till rikets säkerhet omfattas av sekretess, ska

ett skriftligt avtal (säkerhetsskyddsavtal) ingås med anbudsgivaren eller leverantören om det säkerhetsskydd som behövs i varje enskilt fall.

5.3.6 Säkerhetsskyddschef

Kommunen har en säkerhetsskyddschef utsedd som kontrollerar att verksamheten bedrivs i enlighet med säkerhetsskyddslagen. Enligt Säkerhetsskyddsförordningen (SFS 2018:658) ska sådan funktion utses av och vara direkt underställd myndighetens chef.

5.3.7 Säker informationsdelning med samverkansaktörer

Kommunen deltar i Samverkan Stockholmsregionens (SSR) införande av gemensamma rutiner för säker informationsdelning mellan ingående aktörer. Det uppnås genom kunskapshöjande insatser och inplacering av samverkansfunktioner i säkerhetsklass, rutiner och material för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet.

5.4 Säkerhetsskyddsarbete i organisationen och över tid

Tillkommande säkerhetsskyddsuppgifter av betydelse eller som på annat sätt påverkar programmets politiska inriktning hanteras och beslutas i kommunstyrelsen.

Uppgifter och åtaganden för ovanstående säkerhetsskyddsarbete konkretiseras i tillhörande riktlinjer/handlingsplaner och beslutas av kommundirektören.

Säkerhetsorganisationen upprättar i tillämpliga delar detaljerade instruktioner och metodstöd.

6 Informations- och personuppgiftssäkerhet

6.1 Allmänt

Behovet av informationssäkerhet ökar i takt med att kommuninvånarna förväntar sig effektiv kommunikation, dels via självbetjäning med hjälp av e-tjänster och i sin direktkontakt med kommunen. Kommunen samverkar och samarbetar mellan myndigheter och organisationer i stor utsträckning via elektronisk kommunikation. Inom kommunen sker den egna kommunikationen och administrationen i huvudsak elektroniskt, detsamma gäller för olika tekniska styrsystem.

Kommunens verksamhet innefattar viktiga samhällsfunktioner som exempelvis vård och omsorg, vatten- och avloppshantering samt livsmedelsförsörjning som måste fungera. Dessa verksamheter är beroende av information och i förlängningen av en robust IT-infrastruktur. Konsekvensen av bristande informations- och personuppgiftssäkerhet kan medföra störningar i samhällsviktiga verksamheter, att informationen går förlorad, förvanskas eller stjäls. Det kan även medföra ekonomiska förluster och att förtroendet för varumärket Haninge kommun påverkas negativt.

Med informationssäkerhet menas att skydda kommunens informationstillgångar och hanteringen av dessa, oavsett om de hanteras i till exempel datorer, moln, telefonsamtal eller på papper. Informationssäkerhet är ett övergripande och standardiserat begrepp och omfattar både administrativt skydd (regler och rutiner) och tekniskt skydd (IT-säkerhet). Begreppet innefattar både skydd mot avsiktliga yttre hot samt skydd mot interna säkerhetsincidenter såsom oavsiktliga fel, misstag eller andra negativa avvikelser.

Informationstillgångar skyddas och hanteras utifrån följande kriterier:

- **Tillgänglighet** – Att informationen är tillgänglig för dem som behöver och har rätt att ta del av den i förväntad och skälig omfattning och inom önskad tid
- **Sekretess/konfidentialitet** – Att informationen är tillgänglig endast för den som är behörig att ta del av och använda den. Att informationen inte heller avslöjas för obehöriga
- **Riktighet** – Att informationen är tillförlitlig, korrekt och fullständig. Den ska därmed inte kunna förändras, vare sig av obehörig, på grund av misstag eller funktionsstörningar
- **Spårbarhet** – Att i efterhand kunna härleda hur och av vem informationen har hanterats

I många avseenden förekommer personuppgifter i information som kommunen hanterar. Den personliga integriteten ska värnas och medborgare och anställda ska känna sig trygga i hur personuppgifter behandlas. Därför ska personuppgifter som kommunen samlar in och lagrar behandlas korrekt och säkert.

Ett ytterligare kriterie som samspelar till de fyra ovanstående är:

- **Integritet** – Att information om personuppgifter behandlas respektfullt och ändamålsenligt

6.2 Förutsättningar

För programperioden har kommunen i huvudsak följande regelverk som utgångspunkt:

Informationssäkerhetsarbetet ska minst följa standarderna ISO/IEC 27001 och 27002 samt tillämpa Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps metodstöd.

Dataskyddsförordningen (EU-direktivet GDPR), innehåller regler om hur man får behandla personuppgifter. Förordningen har ersatt den tidigare personuppgiftslagen (PuL).

EU-direktivet NIS som står för säkerhet i nätverks- och informationssystem syftar till en högre säkerhetsnivå i industriella nätverk och system som stödjer samhällsviktig verksamhet.

Säkerhetsskyddslagstiftningen som hanteras i föregående säkerhetsområde tangerar även detta område.

6.3 Inriktning (övergripande målbild)

Genom att säkerställa en god nivå av systematiskt informationssäkerhetsarbete möjliggörs att myndighetskrav följs, samhällsviktig verksamhet upprätthålls, informationsläckage förhindras, kontroll av kostnader uppnås, förtroendet för kommunens tjänster och varumärke skyddas.

Ett systematiskt informationssäkerhetsarbete uppnås genom följande delförmågor;

6.3.1 Process för systematiskt informationssäkerhetsarbete

Kommunen ska arbeta enligt etablerad svensk standard för informationssäkerhet; Ledningssystem för informationssäkerhet (LIS), Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps metodstöd och i tillämpliga delar följa SS-ISO/IEC 27000-serien. Det

innebär att arbetet ska ske långsiktigt och systematiskt utifrån en formaliserad process.

6.3.2 Skydd av den personliga integriteten

Kommunens medborgare och anställda ska känna sig trygga i hur information om dem hanteras. Personuppgifter ska skyddas samt den personliga integriteten värnas genom hög nivå av dataskydd samt laglig och ändamålsenlig behandling av personuppgifter.

6.3.3 Identifierade och förtecknade informationstillgångar

Samtliga informationstillgångar och hanteringen av dessa ska vara identifierade och förtecknade.

6.3.4 Klassning av informationstillgångar

För att kunna utreda vilka administrativa och tekniska skyddsåtgärder som behöver vidtas för respektive identifierad informationstillgång ska dessa klassificeras enligt kommunens modell för klassning.

6.3.5 Kunskap om informationssäkerhet och personuppgiftshantering

Anställda, leverantörer och utomstående användare ska ha kunskap om kommunens gällande informationssäkerhetsregler och personuppgiftshantering enligt GDPR.

6.4 Informationssäkerhetsarbete i organisationen och över tid

Tillkommande uppgifter inom informationssäkerhetsarbetet av betydelse eller som på annat sätt påverkar programmets politiska inriktning hanteras och beslutas i kommunstyrelsen.

Uppgifter och åtaganden för ovanstående arbete med informationssäkerhet konkretiseras i tillhörande riktlinjer/handlingsplaner och beslutas av kommundirektören. Säkerhetsorganisationen och IT upprättar i tillämpliga delar detaljerade instruktioner och metodstöd.

7 Skydd mot olyckor

7.1 Allmänt

Syftet med arbete kring skydd mot olyckor är att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljö. Oavsett var man befinner sig ska alla människor ha ett likvärdigt och tillfredsställande skydd. Målet är att färre ska dö, färre ska skadas och mindre ska förstöras till följd av olyckor.

Anlagda bränder i kommunala verksamheter och särskilt i skolor och förskolor sker ur ett nationellt perspektiv alldeles för ofta. Anlagd brand i dessa byggnader sker statistiskt sett utanför verksamhetstid. Konsekvenserna blir kostsamma och återställningstiden med stora besvär för verksamheten som får bedrivas i provisoriska förhållanden blir lång.

Bränder inom vård och omsorg är inte heller helt ovanligt. Dessa situationer är särskilt allvarliga och utgör alltid en fara för personskador då de i princip sker under verksamhetstid.

Bränder med dödlig utgång hos gamla, sjuka och missbrukare i egna bostäder är också överrepresenterat enligt statistik.

Stora delar av kommunens arealer utgörs av vatten och gränsar direkt mot Östersjön. Här sker omfattande transporter av farligt gods som till stor del utgörs av olja.

Konsekvenserna av ett oljeutsläpp till havs är många; kustzonen med sitt växt- och djurliv skadas, stränder förorenas och havsbottnar påverkas negativt. Oljeutsläpp kan också få stora socioekonomiska konsekvenser med effekter på flera funktioner eller näringar, t.ex. dricksvattenförsörjning respektive turism.

Närhet till flera insjöbad och havsbad innebär en ökad risk för att drunkningstillbud inträffar.

Äldre personer och personer med funktionshinder löper större risk än övriga att råka ut för fallolyckor, dessa kan uppstå i bostaden men även utomhus i de offentliga miljöerna. Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är fallolyckor den olyckstyp som leder till flest dödsfall, flest antal inläggningar på sjukhus och flest antal besök på akutmottagningar.

Trafikanter och de som i övrigt vistas i trafiken utsätts också för olika faror.

Evenemangssäkerhet är ett aktuellt säkerhetsområde som vuxit fram de senaste åren.

Dels mot bakgrund av ex. attentat runt om i Europa i offentliga miljöer och

Drottninggatan, men även att andra oönskade situationer har uppstått i samband med större festivaler och liknande.

Området skydd mot olyckor kan mot ovanstående förklaras hantera vardagsolyckor till skillnad från krisberedskapsområdet som mer syftar till att hantera omfattande händelser eller kriser. Skillnaden kan också uttryckas att inom skydd mot olyckor förebyggs att enskilda drabbas medan inom krisberedskapen skyddas samhällets funktionalitet.

7.2 Förutsättningar

Arbetet med skydd mot olyckor är reglerat i Lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778). Enligt lagen ska kommunen upprätta ett handlingsprogram för räddningstjänstens verksamhet och för den förebyggande verksamheten. Södertörns brandförsvarsförbunds direktion svarar för upprättande av handlingsprogrammet då de ansvarar för flera av uppdragen, exempelvis att utföra tillsyn av brandskydd, genomföra räddningsinsatser, utföra rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av eldstad, värmepannor eller rökkanaler. Kommunen har också ett ansvar att förebygga bränder och andra olyckor eller oönskade händelser (ex. fall, drunkning, trafik, miljö). Detta programavsnitt motsvarar kravet på fastställt handlingsprogram enligt ovan nämnda lag.

Arbetet med skydd mot olyckor i den kommunala trafikmiljön är reglerat i det kommunala trafiksäkerhetsprogrammet (SBN 2016/424). Fallprevention sker som en integrerad uppgift i äldreförvaltningens åtaganden, dels i särskilda boenden och genom stöd och råd i samband biståndsbedömning och hembesök.

7.3 Inriktning (övergripande målbild)

Samtliga verksamheter i Haninge kommun ska arbeta systematiskt och strukturerat med det olycksförebyggande arbetet. Arbetssättet ska så långt det som möjligt ske enligt gemensamma metoder för att säkerställa ett igenkännande hos chefer och personal. Kommunen analyserar och förebygger förutom brand även andra olyckor eller oönskade händelser som kan inträffa.

Arbetet med skydd mot olyckor uppnås genom följande delförmågor;

7.3.1 Handlingsprogram

Kommunen medverkar i Södertörns brandförsvarsförbunds framtagande av handlingsprogram. Under programmets giltighet samverkar kommunen med brandförsvarsförbundet kring prioriterade aktiviteter samt analys och uppföljning.

7.3.2 Systematiskt brandskyddsarbete

Kommunen bedriver ett systematiskt brandskyddsarbete som är anpassat till byggnaders och verksamheters art samt för de personers som vistas där; elever, brukare, personal och besökare. Arbete utgår i första hand till att på bästa sätt förebygga bränders uppkomst och om sådana ändå inträffar ska dessa hanteras så att minsta möjliga skada uppstår.

7.3.3 Vattensäkerhet

Kommunen med sin närhet till kust och stora möjligheter till havsbad samt flera insjöar skapar förutsättningar för trygga vistelser i och vid dessa vatten. Kommunen ska vara en *Vattensäker kommun* enligt Svenska livräddningssällskapets kriterier.

7.3.4 Oljeskydd

Kommunen befäster förmågan att hantera de konsekvenser som kan uppstå i samband med omfattande oljepåslag på vår kust efter fartygshaverier i och kring Östersjön. Det sker genom att befintliga planer för sådan hantering och inventerade skyddsvärda natur- och djurlivsområden i skärgården hålls uppdaterade.

7.3.5 Fallprevention

Fallprevention förebyggs genom insatser i särskilda boenden och vid biståndsbedömningar samt hembesök. Fallprevention beaktas även i det tillgänglighetsarbete som bedrivs.

7.3.6 Trafik

Kommunen har trafiksäkerhetsprogrammet (SBN 2016/424) som utgångspunkt i det förebyggande arbetet. Löpande analysarbete med Trafikverket, polisen, brandförsvaret sker för att följa upp trender eller platser som utvecklas i fel riktning.

7.4 Arbete med skydd mot olyckor i organisationen och över tid

Tillkommande uppgifter inom skydd mot olyckor av betydelse eller som på annat sätt påverkar programmets politiska inriktning hanteras och beslutas i kommunstyrelsen.

Uppgifter och åtaganden för ovanstående arbete med skydd mot olyckor konkretiseras i tillhörande riktlinjer/handlingsplaner och beslutas av kommundirektören. Säkerhetsorganisationen upprättar i tillämpliga delar detaljerade instruktioner och metodstöd.

8 Internt skydd

8.1 Allmänt

Internt skydd syftar till att skydda den kommunala verksamheten och inkluderar skydd av anställda, förtroendevalda, brukare, elever och besökare i våra verksamheter samt lokaler, egendom och utrustning.

Varje dag blir ett stort antal personer inom den offentliga sektorn utsatta för hat, hot, våld och trakasserier i sin yrkesutövning eller beslutsfattande. Som förtroendevald eller tjänsteman riskerar man att utsättas för sådan otillåten påverkan i syfte att påverkas som handläggare eller beslutsfattare. I många fall känner den som blir utsatt också en rädsla för att anhöriga kan involveras i hoten.

Olika former av skadegörelse på kommunala byggnader, främst skolor och förskolor, orsakar årligen kommunen onödiga kostnader. Förutom att skadegörelse är ett ekonomiskt problem kan det också skapa otrygghet och påverka känslan av otrygghet. Mer omfattande skadegörelse kan också leda till att verksamheter temporärt behöver stänga verksamheten för reparation eller annan återställning lokaler eller byggnader. Andra oönskade effekter som kan uppstå är då egen personal genom oaktsamhet eller på ett omoraliskt sätt genomför stöld alternativt bedrägeri eller tar emot muta.

Ett nytt arbetsområde som kommit ur de senare årens terrorattentat i vår nära omvärld och även i Sverige är evenemangssäkerhet. Evenemangssäkerhet handlar om att ingen besökare, personal eller egendom ska skadas vid sådana event.

En förutsättning för att man ska kunna förebygga incidenter och skador som uppstår är att det finns en dokumenterad och samlad kunskap om hur, när och var de uppkommer. En metod att skaffa den kunskapen är att incidenter och skador registreras på ett sätt som ger möjlighet till tydlig uppföljning och anpassningar för att minska risk för återkommande liknande händelser.

För att inte drabbas orimligt hårt ekonomiskt av en inträffad skada krävs ett väl anpassat försäkringsskydd.

8.2 Förutsättningar

Det interna skyddet utgår till stor del från kommunens egna ambitioner och lokala problembilder då det inte finns tydliga myndighetskrav för alla delar i detta säkerhetsområde. Arbetsmiljölagstiftningen är tillämplig för arbetet med hot och våld och försäkringsvillkor stödjer medveten riskfinansiering främst kring egendomsskydd. Säkerhetsarbetet utgör inget självändamål utan är en av flera förutsättningar för att verksamheten ska fungera som det är tänkt att göra.

8.3 Inriktning (övergripande målbild)

Haninge kommun har genom en utvecklande säkerhetskultur en god säkerhetsnivå och ett väl anpassat skydd för kommunens medarbetare och för de som vistas i eller berörs av kommunens verksamheter. Säkerhetskulturen och skyddet omfattar även egendom och utrustning. Kommunen har ett väl avvägt och täckande försäkringsskydd ifall skador ändå uppstår.

Arbetet med det interna skyddet uppnås genom följande delförmågor;

8.3.1 Hot och våld

Kommunens förtroendevalda och tjänstemän ska ha en trygg arbetssituation. Nolltolerans gäller för hat, hot, trakasserier och våld, sådana angrepp polisanmäls. Kommunen arbetar systematiskt med utbildning och kartläggning av risker och förebyggande åtgärder. Incidenter och inträffade händelser rapporteras och följs upp genom kommunens incident- och rapporteringsverktyg.

8.3.2 Skydd av lokaler och utrustning

Kommunens lokaler skyddas mot skadegörelse och annan skada. Det sker genom ett systematiskt underhållsarbete, väktarrondering och säkerhetstekniska installationer som larm och övervakningssystem. Utrustning som är av betydelse för verksamheten och kan betraktas som stöldbegärlig ska ha ett anpassat skydd och stöldskyddsmärkas.

8.3.3 Säkerhet i byggprocessen

Hänsyn tas till säkerhetsaspekter vid ny-, om- och tillbyggnad där byggnader uppförs för kommunala verksamheter. Genom deltagande i byggsamråd ska byggnadstekniska säkerhetsrisker undvikas och att åtgärder för säkerhetstekniska installationer anpassas och installeras.

8.3.4 Evenemangssäkerhet

Risken för händelser ökar när mängden människor koncentreras på ett litet och tillfälligt område. Händelser kan utlösas planerat eller att något av misstag inträffar. Vid evenemang där kommunen står som arrangör ska alltid evenemangssäkerhet beaktas och ingå som en del av förberedelserna.

8.3.5 Incident- och skaderapportering

Kommunen reducerar och om det är möjligt eliminerar tillfällena för att skador och risker uppstår. En förutsättning för att identifiera och hantera sådant är att systematiskt rapportera och följa upp inträffade händelser genom kommunens incident- och rapporteringsverktyg.

8.3.6 Försäkring

Haninge är delägare i Stockholmsregionens Försäkring AB (SRF). Genom försäkringsbolaget har kommunen ett väl avvägt och fullgott försäkringsskydd ifall skador uppstår. Kommunen deltar i aktiviteter som anordnas av SRF för att säkerställa att vi lever upp till ställda villkor.

8.3.7 Oegentligheter

Interna oegentligheter som ex. stöld, bedrägeri och kränkande handlingar mot medarbetare, kunder och brukare samt besökare i våra verksamheter är inte acceptabelt och ska så långt det är möjligt förhindras genom information och utbildning. Om det ändå inträffar ska händelser rapporteras, polisanmälas och följas upp.

8.4 [Arbete med internt skydd i organisationen och över tid](#)

Tillkommande uppgifter inom det interna skyddet av betydelse eller som på annat sätt påverkar programmets politiska inriktning hanteras och beslutas i kommunstyrelsen.

Uppgifter och åtaganden för ovanstående internt skyddsarbete konkretiseras i tillhörande riktlinjer/handlingsplaner och beslutas av kommundirektören.

Säkerhetsorganisationen upprättar i tillämpliga delar detaljerade instruktioner och metodstöd.

